Pienen lapsen puheen ja kielen kehitys

Euroopan unionin osarahoittama

Sanapolku

Kuntoutussäätiö

Tämä tietopaketti on osa KIMPPU-toimintamallia.
Lue lisää: bit.ly/KIMPPU-hanke

Pienen lapsen puheen kehitys alkaa jo ennen ensimmäisiä sanoja!

Vauva kuulee jo kohtuun vanhempiensa äänen ja pienikin vauva kiinnostuu aikuisen kasvoista. Meillä aikuisilla on luontainen kyky mukauttaa omaa kommunikointiamme lapselle sopivaksi. **Pienillä asioilla luomme hienon pohjan lapsen oppimiseen, kieleen, puheeseen ja kommunikointiin!**

Ennen kävelemään oppimista lapsi oppii ensin kääntymään ja istumaan. Sama on puheen kanssa, ennen puhetta lapsi harjoittelee puheen pohjataitoja.

Näin tuen lapsen puheen ja kielen kehitystä

Pienen lapsen puheen ja kielen kehityksen tukemiseen riittää lämmin läsnäolo, sinä olet lapsesi paras lelu! Eläytyminen lapsen maailmaan ja reagoiminen lapsen touhuihin tukee parhaiten lapsesi aivojen kehitystä. Sinun ei tarvitse suunnitella leikkiä eteenpäin, riittää kun olet läsnä ja reagoit lapseen.

Arjen tutut tilanteet tarjoavat paljon mahdollisuuksia lapsen kehityksen tukemiseen. Jokaisella lapsella on oma tahtinsa reagoida. Tärkeää on antaa lapselle riittävästi aikaa omaan ilmaisuun.

Tiesitkö että lapsen puhe kehittyy jo puhetta katsomalla? Aivojemme puhealueet aktivoituvat jo sillä, kun katsomme puhujan kasvoja hänen puhuessaan.

Voit laskeutua lapsen korkeudelle tai nostaa lapsen syliin, kun juttelet hänelle.

Lapsen huomion saamista auttaa, jos käytät eleitä ja äänenpainoja puhuessasi. Kun lisäät vielä omaan ilmaisuusi odottavia taukoja, luot lapselle hienoja tilaisuuksia osallistua! Vuorottelu on tärkeä pohja lapsen oman ilmaisun kehittymiselle.

Musiikki ja lorut kehittävät monin tavoin niin lapsen puheen tuottoa kuin kuuntelemisenkin taitoja. Lapsi oppii erottamaan puhevirrasta paremmin sanoja, kun hän huomaa äänenpainot tauot. **Lapsen kanssa kannattaa laulaa ja leikkiä loruleikkejä. Sillä ei ole merkitystä, kuinka hyvin laulat!**

Kirjojen katselu kannatta aloittaa jo varhain. Alussa kirjan katselu voi olla koko kehon hommaa. Lapsi saattaa vaikka istahtaa kirjan päälle! Kirjaa ei tarvitse lukea alusta loppuun. Tutkikaa yhdessä kirjaa ja nimetkää asioita, mistä lapsi on kiinnostunut. Kirjan kanssa saa hassutella: koputtakaa kirjan kuvassa olevaan oveen yhdessä, tee hahmoille ääniä. Eläytyminen kirjaan saa lapsen pysymään paremmin kirjan äärellä.

Lapset ovat erilaisia niin temperamentiltaan kuin kehityksen tahdiltaankin, ja siksi myös tuki täytyy olla yksilöllistä. Sinä vanhempana osaat tukea lastasi parhaiten.

Katso lisävinkit videolta

Puheen pohjataidot

Lapsilähtöisyys

Havainnoi, odota, toimi

Vuorovaikutuksen taidot eri ikäisillä

Ikä	Kielen kehityksen keskeisiä saavutuksia	Tue lapsesi kehitystä
7–9 kk	Vauva harjoittelee jokeltelemaan monipuolisesti. Vuorottelu onnistuu jo vauvan kanssa.	Ole kasvotusten vauvan kanssa. Malta odottaa rauhassa, mitä vauvasi tekee ja reagoi siihen.
10–15 kk	Vauva harjoittelee käyttämään eleitä ilmaisun tukena.	Käytä eleitä ja ilmeitä, kun juttelet vauvalle.
1 v 6 kk	Lapsi on voinut oppia jo 10–30 merkityksellistä sanaa • Lapsi ymmärtää useampia sanoja kuin pystyy itse tuottamaan • Lapsi harjoittelee noudattamaan lyhyitä ohjeita ja kehotuksia (anna kirja, ota kenkä) • Lapsi harjoittelee symbolisia leikkitoimintoja (hoitaa nukkea, syö leikisti yms.)	Lapsi hyötyy siitä, että näkee kasvosi, kun puhut hänelle. Sano yksi asia kerrallaan. Anna lapselle ruokaa eri koostumuksilla (pehmeää, kovaa, rapeaa yms.). Lähde mukaan lapsen ääntelyyn. Älä vaadi lapselta sanoja.
2 v	Lapsi oppii nopeasti uusia sanoja ja voi käyttää yli 250 merkityksellistä sanaa (vaihtelu 0–600 sanaa) • Lapsi harjoittelee käyttämään sanayhdistelmiä, joissa sanat taipuvat (äiti ajaa, isi meni)	Toista lapsen viesti ja lisää siihen sana. Juttele lapselle niistä asioista, joissa hänen huomionsa on. Kerro lapselle, mitä hän on tekemässä, näin hän oppii sanoja toiminnalleen.
2 v 6 kk	Lapsi oppii n. 10 sanaa päivässä (reilu 3000 vuodessa) • Sanoissa on taivutuspäätteitä • Lapsi käyttää myös ”omatekoisia” muotoja ja taivutuksia	Toista lapsen ilmaus ja laajenna sitä

Taulukko muokattu teoksen ”Kunnari & Laasonen (toim.) 2022 Lasten kielelliset vaikeudet. Haasteiden tunnistaminen ja kuntoutus” pohjalta